

160 . Ovidiu | Județ: Constanța | Punct: Fortificația romano-bizantină | Anul: 2001

Anul: 2001

Cod RAN: 60696.01

Perioade: Antichitate

Epoci: Epoca romană timpurie, Epoca romană târzie

Categorii sit: Apărare (construcții defensive)

Autori: Constantin Băjenaru, Gheorghe Papuc, Cecilia Pașca

Instituții: Muzeul de Istorie Națională și Arheologie Constanța, Muzeul de Istorie Națională și Arheologie Constanța, Muzeul de Istorie Națională și Arheologie Constanța

Raport

Campania 2001 s-a desfășurat în luna septembrie și a avut drept obiectiv principal cercetarea completă a locuinței tăiate de incinta de E a fortificației. Identificat în campaniile din 1995 și 1996 de Mihai Bucovală, edificiul respectiv nu a beneficiat de o cercetare stratigrafică completă, iar relația dintre acesta și incinta quadriburgium-ului a fost destul de greu de deslușit. Autorul cercetării avansa ipoteza unei datări târzii a acestui edificiu, după distrugerea fortificației la mijlocul secolului al VI-lea, fiind indus în eroare din cauza demantelării profunde a zidului de incintă (în afară de elevația care a dispărut aproape în totalitate, s-au scos și bune părți din fundație), care a făcut ca zidurile locuinței să se păstreze mult mai bine decât incinta. Sondajele efectuate în C1 și D2 relevau însă nivele de locuire în acest edificiu databile în sec. IV - V, care puneau sub semnul întrebării datarea fortificației în această perioadă.

Pentru a clarifica situația, am trecut la eliminarea unor martori inexpressivi lăsați pe zidul de incintă și a pământului scurs în carouri, păstrând ca martor relevant doar pe cel care separă de la V la E seria de carouri C2 - C1 - C1' și D2 - D1 - D1'. De asemenea, s-a curățat pavajul situat la V și s-a pus în evidență mai bine zidul paralel cu incinta care se lipește de colțul de NV al edificiului.

Cel mai important rezultat al acestei cercetări este confirmarea faptului că locuința este anterioară fortificației. Argumente: orientarea este diferită, fundația incintei încalcă una din dalele pavajului care lonjează zidul de N la exterior și taie pavajul de cărămizi din interiorul edificiului, iar nivelul primei asize din elevația curtinei de E, retrasă cu cca. 0,10 m față de fundație, este deasupra ultimului nivel de locuire în edificiu. De asemenea, profilul martorului păstrat pe axul longitudinal al edificiului a clarificat în mare măsură stratigrafia din acest sector, care poate fi considerată relevantă și pentru întregul sit, cel puțin pentru perioada cuprinsă între sfârșitul sec. IV și prima jumătate a sec. VI. Din păcate, stratigrafia nu a putut fi urmărită până la loess datorită apei freactice, astfel că cel mai timpuriu nivel surprins (la -1,8/-2 m), anterior construcției edificiului, se datează, pe baza materialului ceramic, în sec. IV. Urmează patru nivele care țin de locuința tăiată și alte două aparținând quadriburgium-ului.

În această campanie s-au efectuat cercetări și în zona porții de pe incinta de E. Aici era cunoscut doar unul din cele două bastioane interioare tip zwinger și anume cel de la N, ceva mai bine păstrat. Cel de-al doilea a apărut la o distanță de 4,70 m S de primul și este mult mai prost păstrat. De fapt, din ambele bastioane au mai rămas doar părți din fundație, ele fiind demantelate sistematic o dată cu refacerea incintei de E și închiderea vechii porți. De asemenea, s-a dezvelit și așa-numitul trotuar-bordură de la exteriorul incintei, care se dovedește a fi de fapt o îngroșare a curtinei pe o lungime de cca. 25 m, pandant al îngroșării constatate la interior pe cortina de V.

Ținând cont de observațiile din campaniile anterioare și alăturând datelor stratigrafice evidența numismatică și observațiile preliminare asupra ceramicii, se pot stabili următoarele repere cronologice:

Edificiul tăiat de incintă este construit la sfârșitul sec. IV sau la începutul sec. V și suferă mai multe distrugereri pe parcursul sec. V, clar evidențiate de cele patru podele cu urme de arsură. Nivelul cel mai vechi

se află la -1,80 și constă dintr-un pământ brun închis întărit, având o arsură consistentă deasupra; urmele a două vetre au fost identificate lângă fundația incintei (D2) și în dreapta intrării în edificiu (D1-D1'). Un al doilea nivel este amenajat imediat deasupra (apare la -1,7 m) și este reprezentat de o podea groasă de lut combinată cu cărămizi și pietre; vetrei de lângă intrare i se adaugă pereți din piatră, cealaltă vatră este abandonată, iar peste arsura primului nivel este construit, fără fundație, un mic zid din două rânduri de pietre legate cu pământ, lat de 0,3 m. Ceramica și monedele datează aceste prime două nivele în prima jumătate a sec. V. Al doilea nivel este distrus printr-un incendiu violent. După o tentativă de refacere (vizibilă în D2-C1 printr-un strat de lut care acoperă arsura nivelului doi), edificiul este pentru puțină vreme abandonat, după care este reamenajat. Al treilea nivel, care apare la -1,4 m, este foarte expresiv ilustrat de un pavaj interior din cărămizi căruiă îi corespund la exterior pavașele din piatră și dale de pe laturile de V și de N ale locuinței. Pe baza ceramicii stampate, acest nivel se datează în a doua jumătate a sec. V (mai probabil către prima parte a acestui interval) și ia sfârșit tot prin foc. Al patrulea nivel apare la -1,20 și se prezintă sub forma unei podele groase de lut la interior și a unei depuneri subțiri de pământ galben bătătorit peste pavașele de la exterior; această ultimă fază pare să fi durat o scurtă perioadă de timp, după care edificiul va fi dezafectat pentru a face loc construcției quadriburgium-ului.

Quadriburgium-ul este prin urmare o construcție târzie, din ultimele decenii ale sec. V (Zenon sau Anastasius) și are două faze. Prima are nivelul de călcare reprezentat printr-o podea foarte tare la -0,85/0,9, care este amenajată peste dărâmăturile edificiului anterior. În cea de-a doua fază incinta de E suferă o refacere totală (clar atestată prin demolarea celor două bastioane interioare). Refacerea este confirmată și de stratul gros de cioplitură rezultată din finisarea blocurilor de calcar folosite în parament, care apare în colțul de S-E al fortăreței. Peste acest strat apare, la -0,60 un nivel de călcare sub forma unui pavaj rudimentar din pietre mici și țigle sparte. Un tezaur monetar cu ultimele exemplare de la Anastasius, descoperit în 1984 în apropierea porții, poate data sfârșitul primei faze la sfârșitul sec. V sau la începutul sec. VI, în vreme ce distrugerea definitivă are ca terminus post quem o monedă de la Justinian (databilă în 538/539 sau 539/540), descoperită pe podeaua turnului dreptunghiular A.

Campania 2001 a fost extrem de importantă pentru clarificarea stratigrafiei și cronologiei ruinelor de la Ovidiu. La fel de importante vor fi și ultimele două campanii care se preconizează a mai avea loc în 2002 și 2003. Având ca scop realizarea unei monografii cât mai complete a sitului (prevăzută să apară cel târziu în 2004), acestea se vor concentra în primul rând pe dezvelirea completă a turnului circular D (de SV) și a unor porțiuni din incinta quadriburgium-ului rămase necunoscute. De asemenea, ne vom axa pe identificarea unor noi structuri de locuire intra și extramurane și, atât cât ne va permite nivelul apei freatică, pe stabilirea stratigrafiei complete a sitului (existând dovezi certe de locuire atât din perioada romană timpurie, cât și din epoca greacă și elenistică).

Informații suplimentare online

[Raportul 1456 din cronica.cimec.ro](#)

[Localizare pe hartă, folosind Mapservet Cimec.ro](#)
